

YTTRANDE

Socialstyrelsen
106 30 Stockholm
screening.brostdcancer@socialstyrelsen.se

Screening för bröstcancer. Socialstyrelsen rekommendation. Remissversion 2023

Sammanfattning

SPF Seniorerna stöder inte Socialstyrelsens rekommendation att regionerna inte bör erbjuda screening för bröstcancer till kvinnor över 74 år.

Risken att få bröstcancer ökar med åldern. Därför borde beslutet att upphöra med screening baseras på den enskilda patientens allmäntillstånd och förväntade livslängd – inte på kronologisk ålder.

Allmänt

Flera av de kriterier och motiveringar som Socialstyrelsen använder sig av för vad som ska ingå i de nationella screeningprogrammen blir motsägelsefulla och omöjliga att uppnå när man tillämpar övre åldersgränser.

Genom att använda sig av olika åldersgränser i de nationella screeningprogrammen finns också en fara att framför allt äldre personer inte söker vård för att de tror att de är för gamla för att drabbas.

Övre åldersgränser leder till en ojämlig vård där äldre diskrimineras. Det är oacceptabelt att människor efter en viss ålder behandlas som om deras liv vore mindre värda. Den åldersdiskriminering som övre åldersgränser innebär och de olikheter och orättvisor som framkommer mellan regionerna är etiskt oförsvarbara och måste åtgärdas.

Socialstyrelsens rekommendation

SPF Seniorerna stöder inte Socialstyrelsens rekommendation att regionerna inte bör erbjuda screening för bröstcancer till kvinnor över 74 år.

Tidig upptäckt av bröstcancer leder till att färre avlider i sjukdomen. Detta gäller oberoende av åldern vid upptäckten. Socialstyrelsens skäl till att inte rekommendera en höjning av åldersgränsen är att det saknas evidens för nytta, likväl skriver myndigheten

SPF Seniorerna

Hantverkargatan 25, Box 225 74, 104 22 Stockholm

Tel 08-692 32 50 info@spfseniorerna.se

Org nr 88 80 00-2830 Pg 607678-0 Bg 5959-0182

www.spfseniorerna.se

– utan att det finns evidens – att det skulle vara förenat med risker för överbehandling det vill säga att icke symptomgivande bröstcancer skulle behandlas.

I dag uppnår fler kvinnor hög ålder och är friskare än för ett par generationer sedan. Det vill säga att även kvinnor över 74 år har ett långt kvarvarande friskt liv. En frisk 75 årig kvinna i Sverige har i dag en förväntad genomsnittlig överlevnad på 15 år.

Vart femte tumörfall som årligen upptäcks drabbar kvinnor som är 75 år och äldre. Enligt Socialstyrelsen egen statistikdatabas är det högre insjuknande och dödlighet i bröstcancer bland kvinnor över 75 år än för kvinnor under 60 år. Av de personer som avled av bröstcancer 2019 och 2020 var omkring 50 procent 75 år och äldre.

Avgiftsfriheten för kvinnor över 74 år bör genomföras nu. Ytterligare forskning för att bekräfta resultaten behöver inte inväntas, då inget talar för att friska kvinnor över 74 skulle skilja sig funktionellt från kvinnor mellan 65 och 74. Den tydliga trenden med både allt äldre och friskare befolkning innebär att vinsten med screening för tidig upptäckt av sjukdomar även i hög ålder kommer att öka.

Screening för bröstcancer minskar risk för sjukdom och död. Därför ska inte kvinnor över 74 år behöva betala för att få tillgång till den. Promemorians förslag i denna del hotar uppenbart både strävan att stärka kvinnors hälsa och att åstadkomma en mer jämlik vård.

Kronologisk ålder får inte ensamt vara ett skäl till att en undersökning eller behandling inte blir av. En helhetsbedömning av personens funktionsförmåga och hälsa ska alltid ligga till grund för beslut om hälso- och vårdinsatser, i detta fall mammografiscreening. Således bör ingen övre åldersgräns finnas för avgiftsfriheten, utan kvinnan som kallas till mammografi ska själv få avgöra om hon vill ta emot den.

SPF Seniorerna skriver mer om detta i sin rapport *Åldersdiskrimineringen i screeningsprogram måste upphöra – Livet är betydelsefullt oavsett ålder.*

<https://www.jsonshop.se/spfseniorerna/products/SP11/SPF2289/SPF2289>

I detta ärende har förbundsordförande Eva Eriksson beslutat. Martin Engman, samhällspolitisk chef, har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också sakkunniga Gösta Bucht och Anna Eriksson deltagit.

Eva Eriksson, förbundsordförande

SPF Seniorerna är en av Sveriges största ideella organisationer med närmare en kvarts miljon medlemmar i cirka 750 föreningar över hela landet, samt Sveriges äldsta seniororganisation, bildad 1939. Förbundet är verkligt partipolitiskt och religiöst obundet och organiserar alla som har någon form av pension och deras partner.